

Äldrenämnden

Remiss – idéburen välfärd SOU 2019:56

Yttrande till finansdepartementet

Beslut

Äldrenämnden lämnar synpunkter över remissen *Idéburen välfärd SOU 2019:56* till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen daterad den 27 februari 2020.

Detta beslut fattas av äldrenämndens ordförande med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen och punkt 3.1.1 i äldrenämndens delegationsordning.

Ärendet

Nacka kommun har fått betänkandet *Idéburen välfärd SOU 2019:56*, på remiss. Betänkandet behandlar idéburna aktörer i välfärden och innehåller bland annat förslag på hur ett ökat idéburet deltagande i välfärden skulle kunna främjas. Berörda nämnder bereder remissvaret och lämnar synpunkter utifrån nämndens ansvarsområden. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas.

Äldrenämnden ser positivt på de utökade möjligheterna som utredningens samtliga förslag innebär för idéburna aktörer att delta i utförandet av offentligt finansierade välfärdstjänster. Civilsamhället utgör ett viktigt komplement till äldreomsorgen och behovet av att stärka samverkan är avgörande för utmaningar som kommunen står inför avseende en ökad andel äldre. Genom en utökad samverkan med civilsamhället kan vi gemensamt finna lösningar, som når ut till fler målgrupper, ger bättre kvalitet för kunden och som är kostnadseffektiva. Äldrenämnden skulle gärna se att utredningen ser över möjligheterna även för idéburna aktörer av mindre storlek att på ett enklare sätt samverka med kommunen i välfärdsfrågor.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1. Tjänsteskrivelse daterad den 27 februari 2020.

Bilaga 2. Idéburen Välfärd SOU 2019:56

Bilaga 3. Idéburet offentligt partnerskap – vägledning SOU 2019:56

Karin Teljstedt
Ordförande
Äldrenämnden

Digitala Signaturer

Äldrenämnden

Remiss – idéburen välfärd SOU 2019:56

Yttrande till finansdepartementet

Förslag till beslut

Äldrenämnden lämnar synpunkter över remissen *Idéburen välfärd SOU 2019:56* till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen daterad den 27 februari 2020.

Sammanfattning

Nacka kommun har fått betänkandet *Idéburen välfärd SOU 2019:56*, på remiss. Betänkandet behandlar idéburna aktörer i välfärden och innehåller bland annat förslag på hur ett ökat idéburet deltagande i välfärden skulle kunna främjas. Berörda nämnder bereder remissvaret och lämnar synpunkter utifrån nämndens ansvarsområden. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas.

Äldrenämnden ser positivt på de utökade möjligheterna som utredningens samtliga förslag innebär för idéburna aktörer att delta i utförandet av offentligt finansierade välfärdstjänster. Civilsamhället utgör ett viktigt komplement till äldreomsorgen och behovet av att stärka samverkan är avgörande för utmaningar som kommunen står inför avseende en ökad andel äldre. Genom en utökad samverkan med civilsamhället kan vi gemensamt finna lösningar, som når ut till fler målgrupper, ger bättre kvalitet för kunden och som är kostnadseffektiva. Äldrenämnden skulle gärna se att utredningen ser över möjligheterna även för idéburna aktörer av mindre storlek att på ett enklare sätt samverka med kommunen i välfärdsfrågor.

Ärendet

Nacka kommun har fått betänkandet *Idéburen välfärd SOU 2019:56*, på remiss. Betänkandet behandlar idéburna aktörer i välfärden och innehåller bland annat förslag på hur ett ökat idéburet deltagande i välfärden skulle kunna främjas. Det föreslås en definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet och betänkandet inbegriper även en vägledning kring hur partnerskap mellan offentliga myndigheter och idéburna aktörer kan utformas. Betänkandet innehåller också förslag på förändringar i lagstiftningen för upphandlingar och valfrihetssystem för att underlätta för idéburna aktörer.

Beredningen av ärendet

Berörda nämnder bereder remissvaret och lämnar synpunkter utifrån nämndens ansvarsområden. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade synpunkter lämnas. Nedan redovisas de synpunkter som äldrenämnden anför över betänkandet.

Äldrenämndens synpunkter över betänkandet

Koppling till äldrenämndens fokusområden

I strategin för åldersvänlig kommun konstateras att civilsamhället utgör ett viktigt komplement till äldreomsorgen och att behovet av att stärka samverkan är avgörande för utmaningar som kommunen står inför avseende en ökad andel äldre.

Äldrenämnden ger årligen verksamhetsbidrag för frivilligt socialt arbete till ett antal föreningar. År 2019 uppgick kostnaden för verksamhetsbidrag till 621 tusen kronor. De flesta av de ideella föreningarna som fick verksamhetsbidrag av äldrenämnden är pensionärsföreningar. De största pensionärsföreningarna PRO och SPF är professionaliserade med anställd personal på riksnivå.

Äldrenämnden ser positivt på de utökade möjligheterna som utredningens samtliga förslag innebär för idéburna aktörer att delta i utförandet av offentligt finansierade välfärdstjänster. Genom en utökad samverkan med civilsamhället kan vi gemensamt finna lösningar, som ger bättre kvalitet för kunden och som är kostnadseffektiva. Vi ser positivt på den förtydligade definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Det skulle underlätta i de flesta former av relationer med civilsamhället. Att genom registret få tillgång till statistik ökar möjligheterna till systematisk uppföljning, vilket är önskvärt.

Idéburna grupper av mer tillfällig karaktär ryms inte i definitionen

Det finns dock många civilsamhällesgrupperingar som är av en mer spontan och tillfällig karaktär och som inte skulle uppfylla kriterierna. Det handlar till exempel om grupper som uppstår i sociala medier och som går samman i en hjärtefråga inom det sociala området. Exempelvis bildades tillfälliga idéburna grupper i samband med den stora inströmningen av personer på flykt under 2015 - 2016. Ofta har de inte någon önskan om att bilda en formell förening. Idag saknar äldrenämnden möjligheter att stötta dessa aktörer ekonomiskt eftersom bidrag bara kan utbetalas till juridiska personer. Vi skulle gärna se att utredningen ser över om en sådan möjlighet fanns, t ex genom att administrationen kring att bilda en ideell förening förenklades.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Flera av de idéburna aktörerna är för sitt arbete helt beroende av verksamhetsbidragen från äldrenämnden. Det är brukligt att föreningar beviljas bidrag för ett år i taget, även om det egentligen inte finns några juridiska hinder att bevilja för en längre tidsperiod. I dialogmöten har önskemål om IOP framkommit från vissa föreningar. När man behöver söka bidrag varje år och inte vet om man kommer att få något för nästkommande år, blir

planeringen kortsiktig och verksamheten ryckig. Detta drabbar våra gemensamma kunder, och vi ser behov av en ökad långsiktighet. Ett sätt att lösa detta är med idéburet offentligt partnerskap (IOP), och vägledningen med sitt schema vid övervägande av IOP kan vara ett hjälpsamt verktyg.

Reservation av kontrakt i upphandlingar och kundval

IOP kan, som framgår av vägledningen, endast användas i vissa sammanhang. Det skulle därför vara positivt om de idéburna aktörerna ansökte om auktorisation i kundvalen eller deltog i upphandlingar i ökad utsträckning. Om en särskild kontraktsreservation inom ramen för LOU till idéburna aktörer skulle underlätta för deras deltagande i upphandlingar är det en stor fördel. Som utredningen tar upp är det i så fall en förutsättning att det bidrar till att förverkliga en social målsättning och att det leder till ekonomisk effektivitet.

Reservation av kontrakt – effekter på konkurrensen

Nacka har en tydlig målsättning att vara en företagsvänlig kommun. De idéburna välfärdsaktörerna är också arbetsgivare som kan skapa möjligheter till nya jobb i kommunen. En fråga blir då hur konkurrensen skulle påverkas om kontrakt reserverades till idéburna välfärdsaktörer. Utredarna menar i sin analys att de privata aktörernas marknadsandelar nationellt sett inte skulle minska. Däremot skulle troligen de offentliga aktörernas marknadsandel minska medan de idéburna aktörernas andel ökar. Det är svårt att säga om samma resonemang skulle gälla för Nacka, som har en relativt stor andel privata utförare. Ett scenario är att fler idéburna aktörer skulle inverka på såväl andelen privata som kommunala utförare. Om kvaliteten på de sociala tjänsterna skulle öka och priset minska är det fördelaktigt för kunden och kommunen. Ett annat scenario är att de idéburna aktörernas inträde på marknaden skulle stimulera de privata aktörerna till ytterligare utveckling i den nya konkurrenssituation som skulle uppstå.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag

Vi ställer oss positiva till de uppdrag som Upphandlingsmyndigheten skulle få i syfte att informera och stötta de idéburna aktörerna i frågor som rör såväl IOP som upphandlingar. Äldrenämnden anser att det är viktigt att idéburna aktörer ska kunna samverka med kommunen på ett rättssäkert sätt och bli bedömda likartat.

Samverkan med kommunen ska vara enkel

Ett av utredningens syften är att skapa bättre förutsättningar för de idéburna aktörerna. Konsekvenserna för aktörerna bedöms därmed som huvudsakligen positiva men kan i vissa fall komma att innebära kostnader för dem. Äldrenämnden menar att det är viktigt att sträva efter att göra samverkan med kommunen så enkel som möjligt för både idéburna och privata aktörer. En kostnad om 850 kronor för att registrera sig och administration i form av inlämning av stadgar och årsberättelse förefaller rimligt.

Ekonomiska konsekvenser

En ökad möjlighet till samverkan med idéburna aktörer i välfärden skulle med stor sannolikhet vara kostnadseffektivt. Om civilsamhället som bygger på starkt engagemang

från volontärer kunde ta en större del i utförandet av välfärdstjänster genom de möjligheter som utredningen föreslår skulle vi öka äldrenämndens möjligheter till att möta den demografiska utvecklingen med andelen äldre och kommunens strategi att växa utan att växa.

Bilagor

- Bilaga 1 Idéburen Välfärd SOU 2019:56
- Bilaga 2 Idéburet offentligt partnerskap – vägledning SOU 2019:56

Marie Ivarsson
Tf social- och äldredirektör

Ellinor Egefors
gruppchef kvalitet och stöd
omsorgsenheten